

УДК 342.951/ 347.424

Анна Славко,асистент кафедри кримінально-правових дисциплін
Сумського державного університету

ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКИХ ВІДНОСИН ЗА УМОВ ДІЇ РЕЖИМУ ОКУПОВАНОЇ ТЕРИТОРІЇ ТА РЕЖИМУ ПРОВЕДЕННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ

Стаття присвячена аналізу особливостей регулювання банківських відносин за умов дії режиму окупованої території та режиму проведення антитерористичної операції. На основі досліджень нормативної бази та правозастосовної практики автор доходить висновку, що окупація частини території та проведення антитерористичної операції тягнуть за собою неможливість здійснення банківської діяльності на зазначеній території, проте не припиняють дії кредитних та депозитних договорів.

Ключові слова: режим окупованої території, режим проведення антитерористичної операції, банківська діяльність, договір кредиту, договір банківського вкладу (депозиту).

Постановка проблеми. Аналізуючи засади регулювання банківської діяльності, варто пам'ятати, що, по суті, така діяльність включає у себе дві сфери: приватно-правову та публічно-правову. Правове регулювання у кожній із зазначених сфер зазнало значних змін з огляду на окупацію Криму та деяких територій Донбасу, а також проведення антитерористичної операції (далі – АТО). Відповідно до даних з відкритих джерел, обсяг кредитного портфелю банків лише на території АР Крим та м. Севастополя становив 16 млрд грн. У свою чергу, обсяг депозитів можна оцінити у 20 млрд грн. Крім того, за даними Агентства ООН у справах біженців, з окупованих територій нині перемістились близько 1,5 млн осіб, банківське обслуговування яких також характеризується певною специфікою. Наведені дані свідчать про неабияку актуальність обраної теми. Проте, незважаючи на гострий суспільний інтерес, її наукова розробленість залишається не надто високою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У профільних наукових виданнях можна знайти лише деякі публікації, які стосуються проблематики окупованих територій. Зокрема, О.Ю. Процких досліджував питання переміщення через адміністративну межу з окупованою територією, О.С. Кайтанський – проблеми працевлаштування, Ю.В. Касперович – особливості справляння податків, а О.О. Кармаза – нотаріальне провадження на окупованих територіях.

Метою цієї роботи є з'ясування особливих правил регулювання банківської діяльності в умовах дії режиму окупованої території та режиму проведення АТО.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до Закону України (далі – ЗУ) «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» [1], окупованими територіями визначається: 1) сухопутна територія Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, внутрішні води України цих територій; 2) внутрішні морські води і територіальне море України навколо Кримського півострова, територія виключної (морської) економічної зони України вздовж узбережжя Кримського півострова та прилегло до них континентального шельфу; 3) повітряний простір над цими територіями.

Постановою Верховної Ради України (далі – ВРУ) «Про визнання окремих районів, міст, селищ і сіл Донецької та Луганської областей тимчасово окупованими територіями» [2] окремі населені пункти Донецької та Луганської областей також було віднесено до окупованих територій.

Ст. 14 ЗУ «Про боротьбу з тероризмом» [3] передбачає встановлення спеціального режиму на території проведення АТО – особливого порядку, який може вводиться в районі проведення АТО на час її проведення і передбачати надання суб'єктам боротьби з тероризмом спеціальних повноважень.

Відповідно до ЗУ «Про тимчасові заходи на період проведення АТО» [4], територія

проведення АТО – це територія України, на якій розташовані населені пункти, визначені в затвердженому Кабінетом Міністрів України переліку, де проводилася АТО.

Законодавство України встановило особливості здійснення економічної (у тому числі банківської) діяльності на окупованих територіях і в місцях проведення АТО. Наприклад, відповідно до ст. 3 ЗУ «Про створення вільної економічної зони «Крим» і про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України» [5] у межах вільної економічної зони (далі – ВЕЗ) «Крим» створюється вільна митна зона, що за своїм функціональним типом є одночасно вільною митною зоною комерційного, сервісного та промислового типу. Тож які правила встановив законодавець щодо банківських відносин на окупованих територіях та на території проведення АТО?

1. Публічно-правове регулювання банківської діяльності.

За даними Національного банку України, до анексії Криму Російською Федерацією там працювали підрозділи 67 банків, серед яких 3 представництва, 9 філій та 1 425 відділень [6, с. 82]. Два банки (ПАТ «ЧБРР» та ПАТ Банк «Морський») було зареєстровано на території АР Крим. Беручи до уваги неможливість Національного банку України (далі – НБУ) здійснювати банківське регулювання та банківський нагляд, валютний контроль і державний фінансовий моніторинг за діяльністю окремих банків та відокремлених підрозділів банків, що розташовані на території Автономної Республіки Крим і міста Севастополя, Постановою НБУ «Про відкликання та анулювання банківських ліцензій і генеральних ліцензій на здійснення валютних операцій окремих банків і закриття банками відокремлених підрозділів, що розташовані на території Автономної Республіки Крим і міста Севастополя» [7] було відкликано та анульовано банківські ліцензії та генеральні ліцензії на здійснення валютних операцій і припинено участь у системі електронних платежів Національного банку двох банків, що розташовані на території АР Крим, а також скасовано реєстрацію договорів щодо їх участі в міжнародних платіжних системах, створених нерезидентами.

Крім того, цією Постановою: 1) заборонено банкам України встановлювати кореспондентські відносини з будь-якими кредитними або фінансовими установами, що розташовані та/або здійснюють свою діяльність на окупованій території (припинення кореспондентських відносин – з моменту набуття чинності Постановою); 2) забороне-

но банкам України відкривати відокремлені підрозділи на зазначеній території (банкам, що мали такі підрозділи, повинні припинити діяльність з повідомленням НБУ).

У наступному роз'ясненні, наданому Електронним повідомленням НБУ [8], зазначалось, що з набуттям Постановою чинності підрозділи банків були зобов'язані припинити операції, що характеризуються як банківська діяльність, проте тимчасово до їх закриття можуть здійснювати інші операції, які не є банківською діяльністю в розумінні ч. 3 ст. 47 ЗУ «Про банки і банківську діяльність» та не свідчать про продовження банківської діяльності на тимчасово окупованій території.

Деякі правила банківського обслуговування осіб з місцезнаходженням в Криму встановлено Постановою НБУ «Про застосування окремих норм валютного законодавства під час режиму тимчасової окупації на території вільної економічної зони «Крим» [9]. Так, відповідно до цієї постанови особа, місцезнаходження якої є Крим (так званий «суб'єкт Криму»), прирівнюється до нерезидента, а договори, укладені з такою особою, – до зовнішньоекономічних договорів.

Вищеназваною Постановою НБУ зобов'язав банки зупинити за відкритими до окупації поточними рахунками юридичних осіб – суб'єктів Криму здійснення операцій, крім зарахування коштів з вкладного рахунку, а також нарахованих відсотків за вкладом; зарахування придбаної іноземної валюти; зарахування коштів у рамках виконавчого провадження; примусового стягнення та арешту коштів; завершальних операцій з перерахування коштів на рахунок цієї юридичної особи, відкритий за межами України. Щодо поточних рахунків фізичних осіб – суб'єктів Криму, то банк може продовжувати їх обслуговувати за умови зміни відповідних параметрів рахунку (переведення в категорію рахунків нерезидентів).

Окупація Криму і деяких районів Донецької та Луганської областей потягла за собою так звану «націоналізацію» банківських установ, розміщених на цій території. Таким чином, сторонні особи отримали доступ не лише до готівки, яка знаходилась у банках і територіальних відділеннях НБУ, а й до банківської документації та системи електронних платежів (далі – СЕП).

Для запобігання таким ситуаціям у майбутньому НБУ прийняв Постанову «Про затвердження Інструкції щодо організації роботи банківської системи в надзвичайному режимі» [10], дія якої поширюється на Національний банк, банки та небанківські установи – учасників системи електронних

платежів. У разі, якщо постановою НБУ буде запроваджено надзвичайний режим функціонування банківської системи, керівники банків чи їх підрозділів, посадові особи НБУ чи його відповідних територіальних відділень мають вжити ряд заходів, зокрема це посилення охорони; евакуація працівників; перевезення чи знищення готівкових коштів; термінове повідомлення територіального управління чи Центральної розрахункової палати про виникнення обставин, які перешкоджають роботі з СЕП тощо. Якщо функціонування відокремлених підрозділів банків у звичайному режимі неможливе або небезпечно, банк може обслуговувати клієнтів через власні мобільні підрозділи, які формуються та діють відповідно до Порядку банківського обслуговування мобільними підрозділами банку військових частин, суб'єктів господарювання, населення в разі запровадження надзвичайного режиму роботи [11].

На території Донецької та Луганської областей починаючи з 24 липня 2014 року запроваджено надзвичайний режим роботи банківської системи відповідно до постанови Правління НБУ від 23 липня 2014 року № 436 [12].

На виконання цієї постанови та у зв'язку з неможливістю здійснювати контроль за провадженням банківської діяльності, НБУ зобов'язав банки призупинити здійснення усіх видів фінансових операцій у населених пунктах, які не контролюються українською владою [13].

2. Приватно-правова сфера банківських відносин.

З огляду на неможливість продовжувати роботу на території Криму банки пропонували **вкладникам** три альтернативні варіанти:

а) Дострокове повернення банківського вкладу тими відділеннями банку, які ще продовжують працювати на території Криму, з перерахунком нарахованих відсотків за вкладом відповідно до умов договору (протягом першого місяця з дня набуття чинності Постановою НБУ «Про відкликання та анулювання банківських ліцензій...»).

б) Видача депозитних коштів і відсотків за ними будь-яким відділенням банку на території материкової України (як дострокова, так і відповідно до строків договору). У разі продовження дії договору банк зазвичай проводить повторну ідентифікацію клієнта.

в) Переказ коштів, які перебували на депозитному рахунку клієнта, на будь-який його рахунок, відкритий банком-нерезидентом, за письмовою заявою клієнта.

Фізичні особи – клієнти банків ПАТ «ЧБРР» та ПАТ «Морський», банківська

ліцензія яких була відкликана Постановою НБУ, мають змогу отримати відшкодування у межах, передбачених ЗУ «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», через відділення уповноважених банків на території материкової України (наразі названі банки перебувають у процесі ліквідації).

Фізичні особи – суб'єкти Криму, які були вкладниками інших банків, що зараз перебувають в процесі ліквідації, можуть отримати відшкодування через відділення уповноважених банків на неокупованій території України. При цьому деякі з уповноважених банків, крім традиційного переліку документів (паспорт та документ про присвоєння реєстраційного номера облікової картки платника податків), вимагають також надання письмової декларації в довільній формі про відсутність громадянства держави-окупанта.

За загальним правилом окупація території Криму не припинила дії договорів банківського вкладу (депозиту): банки так само несуть зобов'язання здійснювати нарахування чи виплату відсотків за вкладом та зобов'язані повернути грошові кошти на вимогу фізичної особи чи зі сльивом строку дії договору з юридичною особою. Цієї позиції, зокрема, дотримуються Апеляційний суд Дніпропетровської області у справі № 201/4855/14-ц [14], Апеляційний суд міста Києва у справі № 22-ц/796/11469/2014 [15], Апеляційний суд Закарпатської області у справі № 307/1451/15-ц [16] тощо. Так, позивачами у цих випадках було укладено договори банківського вкладу (депозиту) на території АР Крим та міста Севастополя. Вимогу повернути вклади банк проігнорував. У суді відповідач обґрунтовував свою позицію такими аргументами: 1) позивачі мають можливість отримати відшкодування через «Фонд захисту вкладників», створений відповідно до Федерального закону РФ «Про захист інтересів фізичних осіб, які мають вклади у банках і відокремлених структурних підрозділах банків, що зареєстровані та (або) діють на території Республіки Крим і на території міста федерального значення Севастополя»; 2) відповідно до норм Федерального Закону РФ «Про особливості функціонування фінансової системи Республіки Крим та міста федерального значення Севастополя на перехідний період» позивач не має можливості здійснювати банківську діяльність на території АР Крим та міста Севастополя, що є обставинами форс-мажору, яка звільняє його від виконання зобов'язання за договором депозиту; 3) позивач укладав договір з відділеннями на території АР Крим, відповідальності за зобов'язаннями яких банк не несе, бо їх активи було «націоналізовано».

Суди у своїх рішеннях зазначили, що відповідно до законодавства територія АР Крим та міста Севастополя є невід'ємною частиною України, на які поширюється дія Конституції та законів України, а діяльність усіх органів, не передбачених законодавством України (в тому числі – «Фонду захисту вкладників»), – незаконною. Крім того, з вимогою про виконання договору позивачі звертались до відділень на материковій частині України, які банківську діяльність не припиняли. Відділення банку на території АР Крим та в місті Севастополі самостійними юридичними особами не є, тому банк несе відповідальність за їх зобов'язаннями в повному обсязі.

Окупація АР Крим та міста Севастополя також не є підставою припинення дії договорів **банківського кредиту**. За власною ініціативою банки пропонують клієнтам переукладення договорів на нових умовах – з нижчою відсотковою ставкою або з можливістю відстрочення виплат, проте така пропозиція здійснюється на повний розсуд конкретного банку.

Загалом перебування на тимчасово окупованій території не звільняє боржників від обов'язку вчасно й у повному обсязі здійснювати платежі за кредитними договорами відповідному банку. У випадку невиконання боржником своїх зобов'язань банк має право здійснити нарахування неустойки (штрафу, пені) відповідно до умов договору. У справі № 910/14139/14 Київський апеляційний господарський суд встановив, що сам лише факт відсутності відділень банківської установи на території АР Крим не може вважатися форс-мажорною обставиною та звільняти боржника від обов'язку здійснювати передбачені договором платежі за кредитом, тим більше якщо боржник продовжує провадити господарську діяльність [17]. У постанові Судової палати у господарських справах Верховного Суду України від 10 червня 2015 р. [18] суд доходить висновку про відсутність підстав для задоволення вимог позивача. Так, позивач вказував на невиконання зобов'язань його контрагентами, неможливість продовжувати господарську діяльність на території АР Крим і відсутність оборотних коштів у зв'язку з окупацією півострову та просив звільнити його від відповідальності за кредитним договором на строк тимчасової окупації, бо остання є форс-мажорною обставиною. Суд зазначив, що окупація території АР Крим РФ та пов'язана з цим неможливість позивачеві здійснювати господарську діяльність не мають ознак надзвичайності чи невідворотності для виконання обов'язку за кредитним договором,

не перебувають у причинному зв'язку з неповерненням грошей за кредитним договором, а позивач не надав доказів вжиття ним усіх залежних від нього заходів щодо належного виконання зобов'язання та неможливості запобігти збиткам позивача.

Якщо у випадку з окупованим Кримом нарахування неустойки (штрафів, пені) за банківськими кредитами здійснюється відповідно до умов договору, а можливі привілеї таким боржникам залежать від розсуду кредитора, то щодо району проведення АТО законодавством встановлено винятки. Так, відповідно до ст. 2 ЗУ «Про тимчасові заходи на період проведення АТО» на час проведення АТО забороняється нарахування пені та/або штрафів на основну суму заборгованості з зобов'язань за кредитними договорами та договорами позики з 14 квітня 2014 року громадянам України, які зареєстровані та постійно проживають або переселилися у період з 14 квітня 2014 року з населених пунктів, визначених у затвердженому Кабінетом Міністрів України переліку, де проводилася АТО, а також юридичним особам та фізичним особам – підприємцям, що провадять (провадили) свою господарську діяльність на території населених пунктів, визначених у затвердженому Кабінетом Міністрів України переліку, де проводилася АТО.

Наразі перелік таких населених пунктів визначається Розпорядженням КМУ «Про затвердження переліку населених пунктів, на території яких здійснювалася АТО, та визнання такими, що втратили чинність, деяких розпоряджень Кабінету Міністрів України» [19].

Так, у справі № 908/1397/15-г [20] позивач вимагав не враховувати ст. 2 ЗУ «Про тимчасові заходи на період проведення АТО» у зв'язку з тим, що на час подачі апеляційної скарги дію Розпорядження КМУ про затвердження переліку населених пунктів, у яких проводилася АТО, було зупинено. На момент розгляду скарги Постановою Окружного адміністративного суду м. Києва від 26.01.2015 р. у справі №826/18327/14 за адміністративним позовом ТОВ «Тар Альянс» до Кабінету Міністрів України визнано нечинним розпорядження Кабінету Міністрів України № 1079-р від 05.11.2014 р. «Про зупинення дії розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.10.2014 р. № 1053-р». Проте Донецький апеляційний господарський суд встановив, що регіон проведення АТО визначається також Наказом Антитерористичного центру при Службі безпеки України, а тому визнав нарахування кредитором пені та штрафів неправомірним. Втім, 3% річних за користування коштами та

індекс інфляції, на думку суду, не є заходами господарської відповідальності, а тому під дію ст. 2 ЗУ «Про тимчасові заходи на період проведення АТО» вони не підпадають і підлягають стягненню.

Висновки

Вищевикладене дозволяє дійти таких висновків:

1. Публічно-правове регулювання банківських відносин на окупованих територіях і в зоні проведення АТО фактично зводиться до заборони діяльності банківських установ і припинення здійснення будь-яких фінансових операцій до моменту відновлення можливості НБУ здійснювати банківський нагляд. Банки зобов'язані були припинити роботу всіх своїх підрозділів, які знаходяться на окупованих територіях. Ліцензії банків, які були зареєстровані на окупованих територіях, було відкликано. Особи, які проживають/знаходяться на території ВЕЗ «Крим» (суб'єкти Криму), мають можливість отримувати лише обмежений спектр послуг та ідентифікуються вітчизняними банківськими установами як нерезиденти. Особи, які проживають на окупованих територіях Донбасу, обслуговуються або банками на території, підконтрольній Україні, або через засоби мобільного обслуговування.

2. Окупація Криму та частини Донбасу і проведення АТО не припиняють приватно-правові банківські відносини. Виконання за депозитними договорами здійснювалось банками або достроково за місцем укладення договору (до припинення діяльності підрозділів банків), або у будь-якому відділенні на території, підконтрольній українській владі. Аналіз правозастосовної практики свідчить, що суди залишають за вкладником право достроково розривати договір банківського вкладу з банком і отримувати банківський вклад і відсотки за ним у будь-якому відділенні банку на неокупованій території України незалежно від місця укладення договору та наявності можливості отримання відшкодування від інших організацій (зокрема, «Фонду захисту вкладників»).

3. Відносини банківської позики (кредиту) теж не припиняються з настанням окупації. Боржники зобов'язані вчасно і в повному обсязі здійснювати платежі за кредитом або через відділення банків-нерезидентів, або через будь-яке відділення банку на території України. На думку вітчизняних судів, відсутність підрозділів банку на окупованій території, та само як і невиконання зобов'язань контрагентами боржника, неможливість продовжувати господарську діяльність тощо не звільняють боржника від відповідальності

за порушення умов договору. Проживання/перебування боржника на території проведення АТО тягне за собою автоматичне звільнення від неустойки (штрафу, пені), нарахованих з початку проведення АТО, але не від сплати 3% річних та показника інфляції.

Список використаних джерел

1. ЗУ «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» від 15.04.2014 р. № 1207-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua>.

2. Постанова ВРУ «Про визнання окремих районів, міст, селищ і сіл Донецької та Луганської областей тимчасово окупованими територіями» від 17.03.2015 р. № 254-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua>.

3. ЗУ «Проборотьбуз тероризмом» від 20.03.2003р. № 638-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua>.

4. ЗУ «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції» від 02.09.2014 р. № 1669-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua>.

5. ЗУ «Про створення вільної економічної зони «Крим» та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України» від 12.08.2014 р. № 1636-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua>.

6. Річний звіт Національного банку України за 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.

7. Постанова НБУ «Про відкликання та анулювання банківських ліцензій та генеральних ліцензій на здійснення валютних операцій окремих банків і закриття банками відокремлених підрозділів, що розташовані на території Автономної Республіки Крим і міста Севастополя» від 06.05.2014 р. № 260 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua>.

8. Повідомлення НБУ «Щодо діяльності банків на тимчасово окупованій Російською Федерацією території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя» від 27.05.2014 р. № 18-311/26311 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua>.

9. Постанова НБУ «Про застосування окремих норм валютного законодавства під час режиму тимчасової окупації на території вільної економічної зони «Крим» від 03.11.2014 р. № 699 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua>.

10. Постанова НБУ «Про затвердження Інструкції щодо організації роботи банківської системи в надзвичайному режимі» від 22.07.2014 р. № 435 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua>.

11. Постанова НБУ «Про затвердження Порядку банківського обслуговування мобільними підрозділами банку військових частин, суб'єктів господарювання, населення в разі запровадження надзвичайного режиму роботи» від 17.09.2014 р. № 578/ДСК [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua>.

12. Постанова НБУ «Про створення робочої групи Національного банку України» від 23.07.2014 р.

№ 436 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua>.

13. Постанова НБУ «Про призупинення здійснення фінансових операцій» від 06.08.2014 р. № 466 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua>.

14. Рішення апеляційного суду Дніпропетровської області від 03.12.2014 р. у справі № 201/4855/14-ц [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua>.

15. Рішення Апеляційного суду м. Києва від 09.10.2014 р. у справі № 22-ц/796/11469/2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua>.

16. Ухвала апеляційного суду Закарпатської області від 16 лютого 2016 р. у справі № 307/1451/15-ц [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua>.

17. Постанова Київського апеляційного господар-

ського суду від 08.12.2016 р. у справі № 910/14139/14 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua>.

18. Постанова Судової палати у господарських справах Верховного Суду України від 10.06.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua>.

19. Розпорядження КМУ «Про затвердження переліку населених пунктів, на території яких здійснювалася антитерористична операція, та визнання такими, що втратили чинність, деяких розпоряджень Кабінету Міністрів України» від 02.12.2015 р. № 1275-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua>.

20. Постанова Донецького апеляційного господарського суду від 16.09.2015 р. у справі №908/1397/15-г [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua>.

Статья посвящена анализу особенностей регулирования банковских отношений в условиях действия режима оккупированной территории и режима проведения антитеррористической операции. На основании исследований нормативной базы и правоприменительной практики автор приходит к выводу, что оккупация части территории и проведение антитеррористической операции влекут за собой невозможность осуществления банковской деятельности на указанной территории, однако не прекращают действия кредитных и депозитных договоров

Ключевые слова: режим оккупированной территории, режим антитеррористической операции, банковская деятельность, договор кредита, договор банковского вклада (депозита).

The article discovers characteristics of banking regulation under legal regimes of occupied territory or counterterrorist operation. On the basis of legislation and law enforcement practice analyses the author concludes that the occupation of the territory and the counterterrorist operation entail the impossibility of banking on this territory, but not termination of credit/deposit agreements.

Key words: legal regime of occupied territory, legal regime of counter-terrorist operations, banking, credit contract, deposit contract.